

Yürekten bir mutabakatın gösterisi

Onu sonsuzluğa uğurlarken, "ölümsüzlüğünü" ilan etmişti dostları! **Yaşar Kemal**'i yeniden okumak dostları olarak boynumuzun borcu! Çünkü o, nasıl ümidini kaybetmiyorsa, ümit verir tüm okurlarına! Direnme gücü verir dostlarına!

Yaşar Kemal'in Teşvikiye Camii'ndeki cenaze törenini yorumlamak, onun içerdiği mesajı algılamak, iyi bir yazarın, bir yurtseverin okur katındaki itibarını ispatlıyor. Hatırlatmaya gerek var mı bilmem ama, Devlet Töreni'nin yapılmadığı, okurların bulunduğu bir cenaze töreniydi! On binlerce insan; okur, dost, genç, yaşlı... **Yaşar Kemal** Türkiye'si'nin bütün yurttaşları oradaydı!

Böyle bir cenazeye bir de Halkarnas Balıkçısı'nın Bodrum'daki cenaze töreninde tanık olmuştum. O ilgi ve sevgi, yalnız büyük bir dünyaya yazarına gösterilmedi, ülkesine seven, ona hep umut bağlayan, insanını seven bir kişiliğe duyulan bağlılıktı. Lütfi Kırdar'da düzenlenen törende yayınlanan Nebil Özgentürk'ün yönettiği belgeselde ne diyordu büyük yazar? "Ülkemden umudumu kesmedim, aksine hep büyük umutlar besledim! Bugünlerde ülkenin haline bakıyorum bundan da kurtulacaktır bu ülke biliyorum!"

Erken saatte caddeler kapandı, genç okurları ellerinde kitaplarıyla onu uğurladılar. Hayatını bilenler hak verecektir: **Yaşar Kemal**, gerek kişisel ceftiklerinin, gerek ona reva görülen siyasal cefaların rantını yemedi, onları kullanarak bir mağdur portresi çizmeye asla tenezzül etmedi.

Gelenlere baktığımızda mutlaka siz de benim gibi düşünmüşünüzdür, böyle bir cenaze töreni kaç yazara nasip olur? Kaç yazar için böyle bir toplumsal mutabakat sağlanabilir? Başka bir isim aklıma gelmiyor, ne yazık ki! Küçükten büyüğe her kesimin derdini, mutluluğunu, acısını yazarsanız, coğrafyanızın genişliği oranında okunan yazar olursunuz.

Gelenlerin yüz ifadelerine baktım, hem büyük bir yazarın okurları ve onu seven dostları olarak ölümünün üzüntüsünü hem de ben de oradaydım ve ona gösterilen vefanın tanıyıcıydım, düşüncesinin coşkusu içindeydi. Hem hüznün hem onur, buydu **Yaşar Kemal**'in bizlere hayatında ve ölümünde yaşattıkları! Okurları onu hirer dostu gibi gördü. Çünkü eserlerinde, yazılarında, söyleşilerinde okurla arasında kurduğu içten bağ onu bambaşka bir yazar katına

Doğan Hızlan, Yaşar Kemal ile birlikte.

yükseltmişti.

Türk hasasını, daha geniş deyişle Türk medyası iyi, başarılı bir sınav verdi. **Yaşar Kemal**'in okunma alanı o kadar büyüktü ki, siyaset yazarlar bile ondan bahsettiler, bahsetme gereği duydular. Bence bu bile yaygınlığının bir kanıtıydı. Yoksa bir anımsayın bakalım, her gün siyaset yazan gazetecilerden kaç tanesi en son bir yazarın ölümü dolayısıyla köşesini ona ayırmıştı?

Özgentürk'ün belgeseli olmasa...

Televizyonlar canlı yayınlarla İstanbul'daki sevgiyi, ilgiyi Türkiye'nin her tarafına ilettiler. Dileğim bundan sonra televizyonların, birer **Yaşar Kemal** programı yapmalarıdır. Hiç kuşkusuz bu programlarda eleştirilenler, onu yakından tanıyan edebiyatçılar yer almalıdır. Bu adların arasında uzun yıllar onunla birlikte çalışanlar, akademisyenler de yer almalıdır. Nebil Özgentürk'ün emeği olmasa, bu kadar büyük bir ad hakkında hazırlanmış bir belgeselden yoksun kalacaktık.

Bazı ölümler, birçok şeyi yeniden düşünmemizi zorunlu kılar. Bir yazarın niteliklerini yeniden tayin etmemiz konusunu gündeme getirir.

Çeşitlilik, onun dünya görüşünün bir parçasıydı, evet türküleri bilirdi, söylerydi ama evini ziyaret edenler bilir, Batı klasik müziğinin en tanınmış bestecilerinin eserlerini de dinlerdi.

Roman yazma süreçlerini bilenlerdenim, yürüyüşler yaparken konuları düşünür, geliştirdi. Romana başladığında çevreden, ziyaretçilerden,

kalabalıktan kendini soyutlayarak daktilosunun başına çekilirdi!

Dostlarına karşı vefa hissi, ünlü olduktan sonra da değişmedi onda. Arif Dino'yu, Abidin Dino'yu hep anması bu vefa duygusundandı. Kitap kapaklarının Abidin Dino'nun çizgiyle bezedi. Onların hayatındaki yerini, önemini hep anlattı. Konu **Yaşar Kemal** gibi bir yazar, **Yaşar Kemal** gibi bir dost olunca her şey eksik kalıyor. Neden söz etsem bir başka şeyi atlamışım hissine kapılıyorrum. Üstelik hangi özelliğinden söz edecek olsam, onun üzerine söyleyeceklerim bile tamamlanmamış oluyor!

"Yaşar Kemal, yaylaların sözlüğü"

Ağıtlardan mı söz etmeli, romanlarından mı, öykülerinden mi, röportajlarından mı? Tek tek her yaptığı, söylediği için uzun uzun çalışmalar yapılmalı: aslında.

Şimdi düşünüyorum, okuduğlarımı gözden geçiriyorum. Ortaya tek şey çıkıyor, halihazırda yayımlanmış olanlar bir kenara, bizde **Yaşar Kemal** için yeteri kadar kitap yazılmadığı kanısındayım. Oysa Türk edebiyatını onsuz anlamak mümkün değil. Hele ki bugünün Türk edebiyatında onun yeri çok ama çok büyüktür.

Her ölümün ardından, acıları hafifleten öğelerden biri de o yazarı yeniden okumaktır. Gazetelerde onun hakkındaki yazıları okudunuz, televizyonda konuşmaları dinlediniz.

Ne diyordu iyi şair Ceyhan Atuf Kansu, Doğa adlı şiirinde Yaşar Kemal için: "Yaşar Kemal, yaylaların sözlü-

ğü / Ortadireği gök boya Türkmen cadırının / Haber saldılar senden ki / Getirenle seher yeli selam olsun / Bir doğa şiiri istemişsin benden / Ki sen doğadansın çiçekçedir anadilin."

Anadili çiçekçe olan bu büyük yazarın sadece kendi kitaplarını değil, onun hakkında yazılmış kitapları, konuşmaları da okuyun. Hatta o kitaplardan sonra **Yaşar Kemal**'i yeniden okuyun. Nasıl bir gücü olduğunu daha iyi anlayacaksınız!

Yaşar Kemal'i anlatan kitaplar

Listede öne çıkan birkaç çalışmadan söz etmeliyim. Fethi Naci'nin onun hakkında kitabı **Yaşar Kemal'in Romancılığı** ilk aklıma gelen kitap. Nedim Gürsel'in **Yaşar Kemal: Bir Geçiş Dönemi Romancısı** da hakkında yazılmış önemli kaynak kitaplardan birisi... Berna Moran'ın **Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış** adlı üç ciltlik eleştiriler toplamının **Yaşar Kemal** hakkındaki yazısı da tek başına önemli bir kaynaktır! Okunacak kitapların arasında Feridun Andaç'ın çalışmalarını mutlaka anlamalıyım. Onun nehir söylesisi **Yaşar Kemal'in Sözlüğünde Yaşamak ve Yaşar Kemal Sözlüğün Büyüücüsü** kitaplarını ilk elden salık vereceğim.

Osman Şahin'in biyografi kitabı **Yaşar Kemal**, Çukurova'yı hilen, kendisi gibi Toroslar'ı ezbere bilen bir yazarın kaleminden büyük ustayı anlatır. Vaktiyle (16-18 Mayıs 2002'de) Bilkent Üniversitesi'nde düzenlenen Uluslararası **Yaşar Kemal** Sempozyumu'nda sunulan bildirilerin kitaplaşmasıyla oluşan **Geçmişten Geleceğe Yaşar Kemal** kitabı da kitaplığınızda mutlaka olması gereken kaynaklardan birisi. Ali Püsküllüoğlu'nun hazırladığı **Yaşar Kemal Sözlüğü** onun Türkçeye kattıklarını birinci elden görebileceğiniz ilk kitap belki de. Dilindeki büyüğün hangi sözcüklerden geldiğini göreceksiniz bu sözlük sayesinde. Arif Keskiner'in **Binbir Renk Binbir Çiçek: Yaşar Kemal'li Anılar** kitabı ise uzun soluklu bir dostluğun aktarımı. Onu tüm yönleriyle tanıyabileceğiniz birçok özel hikâyenin anlatıldığı bir kitap.

Onu sonsuzluğa uğurlarken, "ölümsüzlüğünü" ilan etmişti dostları! **Yaşar Kemal**'i yeniden okumak dostları olarak boynumuzun borcu! Çünkü o, nasıl ümidini kaybetmiyorsa, ümit verir tüm okurlarına! Direnme gücü verir dostlarına!